

VẤN ĐỀ HỌC NGOẠI NGỮ TRỰC TUYẾN Ở VIỆT NAM

Nguyễn Thu Hương¹

Tóm tắt. Từ khi Internet xuất hiện trên thế giới và ở Việt Nam, cũng như đối với các môn học khác, Internet đã mở ra một cánh cửa tri thức mới cho việc học và dạy ngoại ngữ - học ngoại ngữ trực tuyến. Tuy nhiên, do hình thức học này mang tính mở và đòi hỏi người học phải chủ động và sở hữu một số năng lực cần thiết khi sử dụng Internet để học ngoại ngữ. Người học ngoại ngữ ở Việt Nam, vốn bị động trong quá trình học, sẽ gặp phải một số khó khăn khiến việc học ngoại ngữ với Internet trở nên không hiệu quả. Xuất phát từ nhận định trên, một cuộc khảo sát về sự sẵn sàng của người học ngoại ngữ ở Việt Nam đối với hình thức học mới đã được tiến hành với một nhóm nhỏ người học ngoại ngữ tại Việt Nam. Trong nghiên cứu này, trước hết đối tượng và khách thể của nghiên cứu sẽ được mô tả tổng quát. Ngay sau đó, kết quả khảo sát đã tiến hành sẽ được phân tích và tổng kết ở một vài khía cạnh quan trọng để trả lời cho câu hỏi trung tâm của bài nghiên cứu “Người học ngoại ngữ ở Việt Nam đã có đủ kỹ năng và sẵn sàng để học ngoại ngữ trực tuyến (hiệu quả)?”.

Từ khóa: Học ngoại ngữ trực tuyến, elearning, language learning online, language learning internet.

1. Đặt vấn đề

Cho tới thời điểm cuối năm 2012 khi số người sử dụng Internet ở Việt Nam đã lên tới 35,58% (11/2012) thì việc sử dụng Internet để học ngoại ngữ hay học ngoại ngữ trực tuyến - không còn là điều lạ lẫm đối với đa số người học ngoại ngữ ở Việt Nam, nhất là tại các đô thị lớn.

So với hình thức học ngoại ngữ theo cách truyền thống - sử dụng các phương tiện, tài liệu giảng dạy truyền thống, nguồn tài liệu học ngoại ngữ trên mạng Internet cùng với các khóa học ngoại ngữ trực tuyến đã chứng minh những ưu thế vượt trội như sự phong phú, đa dạng về tài liệu từ bài tập, bài giảng trực tuyến đến video, podcast, trang mạng xã hội (facebook, twitter) và cộng đồng người học (community), cách thức trình bày tạo hứng thú cho người học, tiện ích về thời gian và địa điểm, phù hợp với các mục đích học khác nhau... (Rösler 2010). Tuy nhiên, khi học ngoại ngữ với Internet cũng đòi hỏi người học phải chủ động về nhiều phương diện như tự sắp xếp thời gian, tìm tài liệu, tìm bạn học, tự đánh giá quá trình học... Liệu người học ngoại ngữ ở Việt Nam đã có đủ các khả năng để tận dụng hiệu quả những ưu điểm của hình thức học hiện đại này chưa? Và liệu họ có sẵn sàng và hứng thú thử nghiệm hình thức học này hay không?

Ngày nhận bài: 08/01/2017. Ngày nhận đăng: 12/01/2018.

¹Trường Đại học Gießen, Cộng hòa liên bang Đức;
e-mail: daf.hanoi@gmail.com

2. Đối tượng nghiên cứu

Theo kết quả nghiên cứu của Todorova (2009), nền tảng kiến thức chung và động lực thúc đẩy là hai yếu tố quan trọng có khả năng ảnh hưởng đến hiệu quả của việc học ngoại ngữ. Đặc biệt nghiên cứu nói trên cũng chỉ ra rằng, khi học ngoại ngữ với các phương tiện hiện đại trên Internet thì người học sẽ bị ảnh hưởng bởi phương pháp tư duy, kỹ năng học mà họ đã quen thuộc và theo đó sẽ ưu tiên các cách thức này. Những kỹ năng và sự ưu tiên cách thức học quen thuộc là kết quả của sự tác động từ nền văn hóa nơi họ đang sống và những phương pháp học truyền thống từ trước. Sự ảnh hưởng này có vai trò rất quan trọng đối với người học ngoại ngữ khi học với các phương tiện, tài liệu trên Internet. Cũng liên quan tới vấn đề trên, Roche (2010) cho rằng người học ở các nước có nền văn hóa khác nhau thì cách sử dụng phương tiện tài liệu trên Internet trong khi học ngoại ngữ cũng như hiệu quả mà nó mang lại cũng khác nhau. Đồng thời, người học cũng sẽ chấp nhận cách thức học đó ở các mức độ khác nhau.

Ở các nước châu Á nói chung và Việt Nam nói riêng, nơi chịu ảnh hưởng của Nho giáo, người học đã hình thành những thói quen và cách thức học nhất định mang tính chất “truyền thống”. Vì thế khi học ngoại ngữ, người học cũng sẽ vận dụng những cách thức quen thuộc đó. Ví dụ khi học từ mới, người học sẽ có thói quen chép từ mới nhiều lần, chuyển dịch sang tiếng Việt và học thuộc lòng những từ đó. Ngoài ra, sự ảnh hưởng của các phương pháp giảng dạy truyền thống cũng đã tác động tới việc hình thành tới tính cách của người học cũng như mối quan hệ giữa người dạy - người học như người học có xu hướng bị động trong giờ học, ít phát biểu ý kiến hoặc phản đối đối với người dạy, chấp nhận gần như toàn bộ nguồn kiến thức được truyền đạt từ phía người dạy hay coi trọng sự đánh giá kết quả học từ phía người dạy và phụ thuộc vào đánh giá đó.

Tuy nhiên, nhờ sự phát triển của công nghệ thông tin và mạng Internet người học ở Việt Nam hiện nay đã có điều kiện tiếp xúc với kiến thức đa dạng từ các nguồn khác nhau và từ đó những tính cách nêu trên của người học đã dần dần thay đổi theo chiều hướng tích cực. Mặc dù vậy, cho tới thời điểm hiện nay gần như chưa có nghiên cứu nào về vấn đề này, những tính cách nào còn tồn tại và những tính cách nào đã thay đổi theo thời gian. Ngoài ra, để có thể học tập một cách hiệu quả trong môi trường học tập tuy đa dạng nhưng rất rộng lớn như Internet, người học phải chủ động về mọi khía cạnh, tự mình sắp xếp lên kế hoạch cho quá trình học của mình, tự đánh giá kết quả học... và phải tự trang bị cho bản thân một số kỹ năng và năng lực cần thiết như năng lực sử dụng các thiết bị, phương tiện thông tin như máy tính, năng lực quản lý, đánh giá thông tin, năng lực tự học, năng lực làm việc nhóm... Người học (ngoại ngữ) ở Việt Nam đã sở hữu các năng lực cần thiết này chưa và ở mức độ nào?

Xuất phát từ những giả thiết, kết quả nghiên cứu của vấn đề nêu trên, đối tượng trong nghiên cứu này chính là câu hỏi “Người học ngoại ngữ ở Việt Nam đã có đủ kỹ năng và sẵn sàng để học ngoại ngữ trực tuyến (hiệu quả)?” nhằm mục đích phát hiện ra những năng lực cần thiết cho việc học ngoại ngữ trực tuyến mà người học ở Việt Nam còn thiếu.

3. Khách thể và phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu trong bài được thực hiện vào tháng 7 năm 2012 với học viên của nhiều khóa học ngoại ngữ tại một trung tâm ngoại ngữ tại Hà Nội. Các học viên đều đang trong độ tuổi 16 đến 30, hầu hết đang là học sinh, sinh viên hoặc người mới tốt nghiệp đi làm.

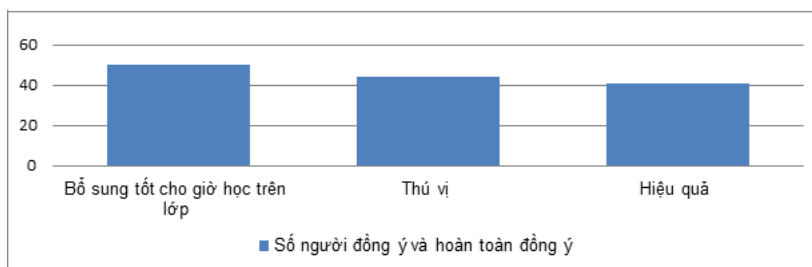
Phương pháp được sử dụng trong nghiên cứu là thống kê thông qua việc sử dụng phiếu điều tra trực tuyến cho học viên. Kết quả nhận được 55 phiếu điều tra của học viên từ nhiều khóa học khác nhau từ trình độ A1 đến B1 (theo Chuẩn Khung ngoại ngữ của châu Âu). Trong phiếu điều tra trực tuyến này, người học sẽ tự đánh giá năng lực tự học, năng lực làm việc nhóm và năng lực

sử dụng các thiết bị, phương tiện thông tin như máy tính cũng như năng lực quản lý, đánh giá thông tin. Ngoài ra, người học sẽ được hỏi về kinh nghiệm, cách nhìn nhận của họ về việc học ngoại ngữ trực tuyến hay sử dụng Internet để học ngoại ngữ.

4. Kết quả nghiên cứu

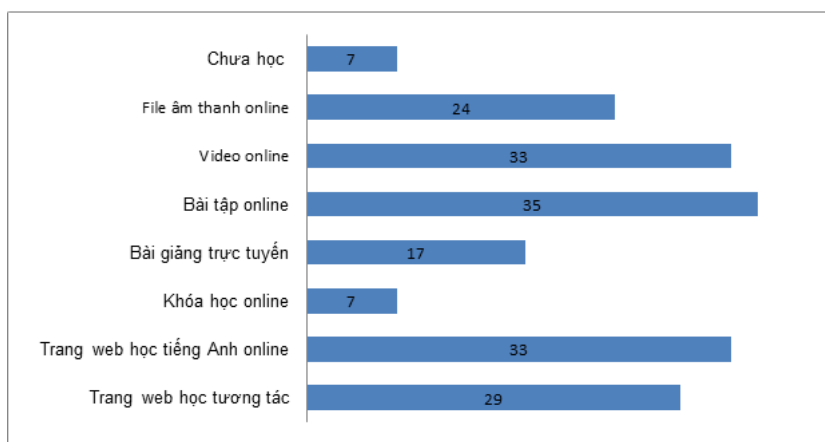
Trong phần trình bày dưới đây, bài viết sẽ đề cập và mô tả kết quả nghiên cứu ở một vài phương diện chính. Từ đó, câu hỏi trung tâm của nghiên cứu “Người học ngoại ngữ ở Việt Nam đã có đủ kỹ năng và sẵn sàng để học ngoại ngữ trực tuyến (hiệu quả)?” sẽ được trả lời ở phần cuối.

Theo kết quả nghiên cứu của Todorova nói trên, động lực học và một yếu tố quan trọng tác động tới hiệu quả của quá trình học. Trong những lý do tác động tới động lực, thái độ nhìn nhận đánh giá là một trong những tác nhân quan trọng thúc đẩy người học. Khi được hỏi về cách nhìn nhận, đánh giá đối với việc học trực tuyến, đa số người học được hỏi đều đa số cho rằng việc học trực tuyến có thể bổ sung tốt cho giờ học trên lớp, rất thú vị và mang lại hiệu quả. Để lý giải cho điều này, hầu hết họ đều cho rằng học trực tuyến sở hữu nhiều ưu điểm như thời gian và địa điểm học linh hoạt, tài liệu được cập nhật thường xuyên và luôn có sẵn, thích hợp với nhiều mục đích học khác nhau.

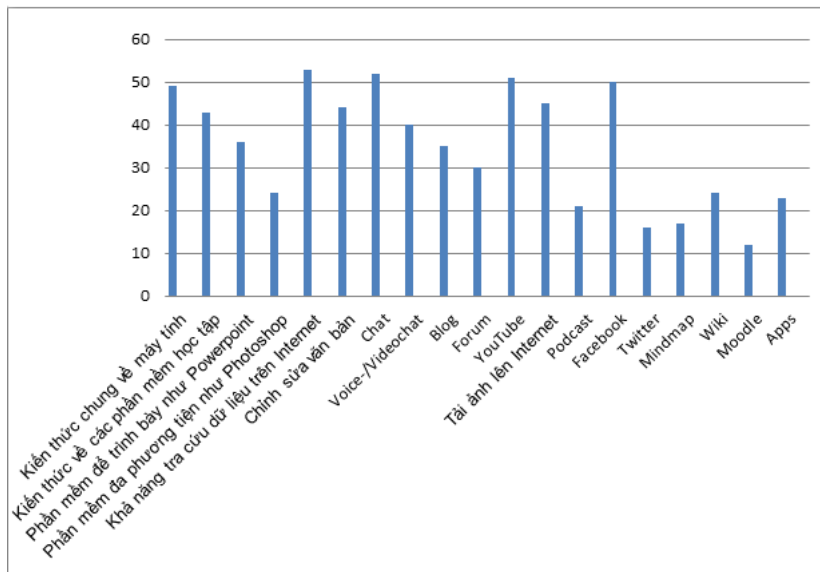

Biểu đồ 1. Đánh giá việc học trực tuyến

Kết quả đánh giá tại Biểu đồ 1, có thể nói đáng tin cậy vì hầu hết những người được hỏi đã có kinh nghiệm học ngoại ngữ trực tuyến. Theo số liệu có được, có 48 trong 55 người học đã từng học ngoại ngữ với các nguồn tài liệu trên Internet. Trong số đó, bài tập, video online hay trang web học tiếng Anh online là những nguồn tài liệu được sử dụng nhiều nhất.

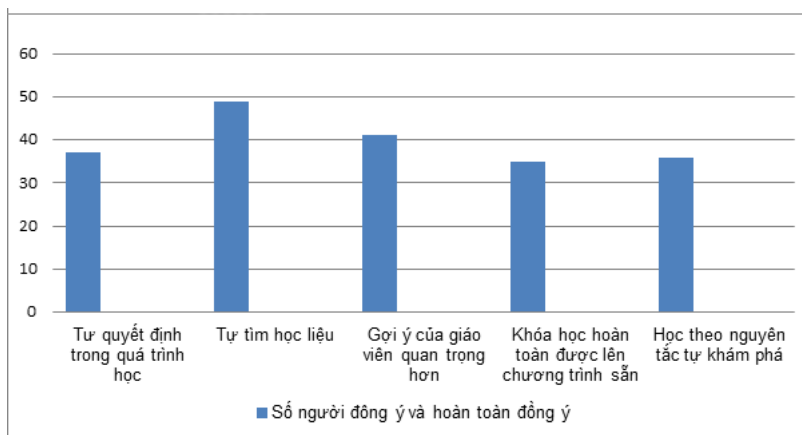
Biểu đồ 2. Kinh nghiệm học ngoại ngữ trực tuyến (n = 55)

Biểu đồ 3. Năng lực sử dụng máy tính và internet

Tự đánh giá về năng lực sử dụng máy tính và Internet của bản thân, người học cho rằng họ có kiến thức tốt và có khả năng sử dụng tốt máy tính và Internet ở những lĩnh vực được hỏi - những kỹ năng cần thiết nhất khi học ngoại ngữ trực tuyến - ví dụ như khả năng tra cứu dữ liệu, chỉnh sửa văn bản, sử dụng chat hoặc voice chat, sử dụng Facebook. Tuy nhiên, một số các công cụ khác hay xuất hiện trong các khóa học ngoại ngữ trực tuyến trên thế giới như Wiki, Mindmap, Moodle còn được ít người học biết đến và sử dụng. Mặc dù vậy, hơn 60% người được hỏi cho rằng họ có kiến thức và kỹ năng - có thể sử dụng tốt - đối với 12/20 mảng lĩnh vực đã nêu.

Bên cạnh việc đánh giá về kiến thức, đánh giá về máy tính, người học cũng đã tự đánh giá và nhận xét năng lực tự học của mình. 62% người được hỏi cho rằng học có thể tự học tốt. Khi được hỏi về sự ưu tiên trong quá trình học, người học muốn nghe theo gợi ý của người dạy và mong muốn một khóa học đã được lên chương trình sẵn nhưng đồng thời cũng muốn tự mình sắp xếp và cùng quyết định các vấn đề liên quan đến quá trình học như tài liệu, nội dung, phương pháp học.

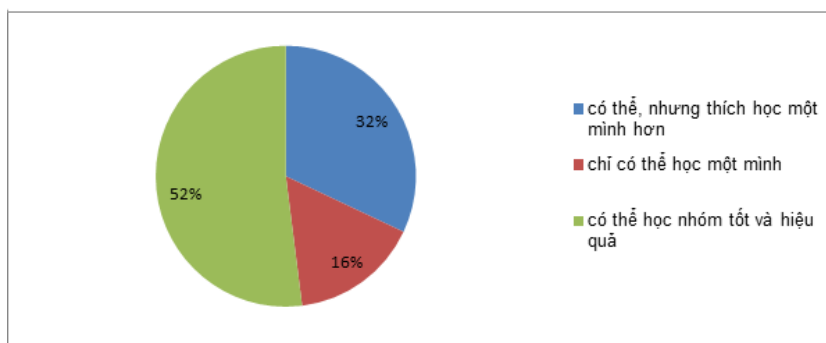
Biểu đồ 4. Sự ưu tiên trong quá trình học

Tương tự khi được hỏi về sự ưu tiên khi đánh giá kết quả học, hầu hết người được hỏi vẫn coi trọng kết quả đánh giá từ phía người dạy và các bài kiểm tra hơn so với việc họ tự đánh giá. Tuy nhiên, hơn 50% người học cũng đánh giá cao vai trò của việc tự mình đánh giá quá trình học của bản thân. Kết quả này cho thấy, đã có sự thay đổi tích cực trong cách nhìn nhận của người học cũng như sự tiến triển và chủ động của người học hiện nay.

Biểu đồ 5. Sự ưu tiên đối với việc đánh giá kết quả học

Bên cạnh năng lực tự học, phần lớn người được hỏi (84%) cũng cho rằng họ có khả năng học nhóm và làm việc nhóm. Trong số đó, 32% người học muốn tự học một mình hơn là học nhóm dù họ có khả năng học nhóm tốt. 52% người học tự đánh giá khả năng học nhóm của họ tốt và hiệu quả.

Biểu đồ 5. Tự đánh giá khả năng học nhóm

Riêng đối với việc học ngoại ngữ, các hình thức học nhóm như thảo luận, làm bài tập đôi hay dự án nhỏ cũng được 64% người được hỏi sẽ ưu tiên hơn so với việc tự học hay học cùng cả lớp.

5. Kết luận

Từ kết quả khảo sát đã nêu trên cho thấy: Hơn 60% người được hỏi cho rằng họ có kiến thức và kỹ năng đối với 12/20 mảng lĩnh vực cơ bản cần thiết khi học ngoại ngữ trực tuyến; 62% người được hỏi cho rằng học có thể tự học tốt; 84% người được hỏi cho rằng họ có khả năng học nhóm và làm việc nhóm.

Qua đó có thể trả lời một cách khiêm tốn và thận trọng cho câu hỏi đã đề cập rằng: “Người học ngoại ngữ ở Việt Nam hiện nay, đặc biệt là những người ở độ tuổi học sinh, sinh viên có kỹ năng và sẵn sàng để học ngoại ngữ trực tuyến.” Tuy nhiên, do nghiên cứu chỉ giới hạn trong một nhóm nhỏ người học ngoại ngữ và dựa trên khả năng tự đánh giá của người được hỏi nên kết quả thu được không thể trả lời thuyết phục cho câu hỏi đề cập. Mặc dù vậy, kết quả nghiên cứu có giá

trị định hướng cho việc dạy và học với cơ sở dạy ngoại ngữ ở tại, đồng thời cũng có giá trị là một nghiên cứu thử nghiệm để trong tương lai có thể tiến hành nghiên cứu chính thức với một nhóm khách thể lớn hơn.

Dựa trên kết quả của khảo sát cũng cho thấy người học hiện nay, chủ yếu thành phần là học sinh - sinh viên, có thái độ nhìn nhận tích cực với việc học ngoại ngữ trực tuyến vì những lợi ích rõ ràng mà hình thức học hiện đại này đem lại. Do đó, trong quá trình áp dụng phương pháp học này vào trong thực tế đòi hỏi cơ sở đào tạo và người dạy hiểu rõ đối tượng người học và những năng lực nói trên của người học. Từ đó, để xây dựng chương trình bài giảng phù hợp với năng lực người học đang sở hữu nhưng đồng thời cũng hỗ trợ tiếp tục phát triển các năng lực này trong quá trình dạy và học. Ngoài ra, do hình thức dạy ngoại ngữ này còn tương đối mới ở nước ta nên để có thể áp dụng hiệu quả và không bỏ ngỡ, đội ngũ giáo viên cần phải được thường xuyên cập nhật kiến thức mới thông qua những khóa đào tạo trực tuyến ngắn hạn để từ đó tự nâng cao khả năng giảng dạy, thiết kế bài giảng và học liệu trực tuyến cũng như các năng lực khác cần thiết cho việc dạy ngoại ngữ trực tuyến như năng lực sử dụng, tra cứu tài liệu, thông tin trên Internet, năng lực giao tiếp trực tuyến, năng lực tổ chức khóa học, kỹ năng tư vấn hỗ trợ người học trực tuyến.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] D. Todorova (2009), *Einsatzmöglichkeiten der elektronischen Medien im interkulturellen DaF- Unterricht*, Evaluation des Sprachlernprogramms www.uni-deutsch.de seitens bulgarischer und litauischer Studierender unter Berücksichtigung ihrer Lernpositionen, Lit Verlag, Berlin.
- [2] J. Roche (2010), *Klinisch getestet: Zur Erforschung und Evaluation von e-Mehrwerten*, In: Christoph Chlosta und Matthias Jung (Hg.): *DaF integriert. Literatur, Medien, Ausbildung* ; 36. Jahrestagung des Fachverbandes Deutsch als Fremdsprache 2008 an der Heinrich-Heine-Universität Düsseldorf, Univ.-Verlag Göttingen.
- [3] D. Rösler (2010), *E-Learning und das Fremdsprachenlernen mit dem Internet*, In: Wolfgang, Hallet/Königs, Frank G. (Hrsg.): *Handbuch Fremdsprachendidaktik*, Friedrich Verlag, Seelze-Vellber.

ABSTRACT

Teaching foreign languages online in Vietnam

Since the Internet has appeared in Vietnam, as well as for other subjects, the Internet has opened up a new door to the learning and teaching of foreign languages - language learning online. However, language learning with the internet is so “open” that learners are required to be active and to have some necessary competences in the online learning process. Therefore, language learners in Vietnam, who are used to be passive, will get into difficulty to achieve a learning success with the new learning style. In accordance with assumption, a survey about the question “Are language learners in Vietnam prepared for online language learning?” was carried out in July 2012 with language learners of a language center in Hanoi. In this paper, the object, purpose and methodology of this research are shortly described. After that, survey results are summarized and analyzed on some important aspects, which leads to answer of the key research question.

Keywords: *ELearning, language learning online, language learning internet.*